

Budapest, 1965. november 17.

Mélyen tisztelt Professor úr,
talan nem kell Szabolcsi Péter professzor urat kéni
közvetlenül, hanem Ön bizalommal meghallgasson
engem.

Ésdergomi előadásomban, amit "A romantikus
Pálfi" címmel tartottam, Professor úr
1907 és 1910 közt irásaitól írtam.

Ha szabad in kifejezmem megam:

Könyvritkaság bonyolult ereklere
at erlendoknek gondolatokban dús

erdjében. Kandidaturai értekezés

Pálfirol — ezt at idot nyedj-

meg. (Professor úr akkai néltal nem

lehet megmagadni.)

Előadásom tárgyain részleteit en nyu-

galmat (meg) művelhetőkeneft —

levelerésben jó ismerőm —

erősen kifogásolt - én megérkezőm hová.
Nagyon kelés voltam, te Professor úr,
idejébe függően, valamikor fogadna
engem, hogy néhány kérdésben süves
útbaírítását megkapassam.

A Párizsi me hivatalos elnevezésüket ott foglaltam
mellekelem.

Az országom előadás elhirdesre semt példját
- amit elvanderbotten hivatalos kiadásul hová -
hohop adom fel.

Kérem Professor úr süves lemozgatását

hivatalos közzétételére

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

Jemilóms

214/ber

LAM 12-3457

Dr Demény János Budapest, XIII.

Raoul Wallenberg u. 5. III, 3.

MTA FIL. INT.
Archiv

"Tahiti nem menekülés, hanem célhoz érés, a kísérletezés megszünte."

Gauguin pályája azonban sajátosan a menekülés volt és művészi alkotásmódja pedig a kísérletezés. A jelenség nagyon összetett; gondoljunk lelki kiegyensúlyozatlanságára, amely különösen Daniel de Monfreid-hez írt leveleiben jut kifejezésre. Mindig visszavágyott Párizsba. Ugy tűnik, mintha csak a legenda varázsa és féltése tartotta volna fogva Tahitiban /meg nem utolsó sorban anyagi gondjai/. De Monfreid 1902-ben határozottan lebeszéli a visszatérésről és kimondja nyíltan: ha visszatér Párizsba, a legenda oda. Minek a legendája? A Földi Paradicsomé - azé az utópiáé ugyanis, hogy van ezen a földön még olyan hely, ahol a modern művész boldogul. Boldogul a szó legmélyebb /nem köznapi/ értelmében: az életben és alkotásban egyaránt. Sikerült ez Gauguinnek? Egész élete, de különösen utolsó éveinek sokszor elviselhetetlen magánya ez ellen szól. 1898 február 11 - eljut az öngyilkosság kísérletéig. - Sikerült boldogulnia Gauguinnek a művészetben? Erre talán azt felelhetjük, igen. De itt is csak az utópia szellemében. Képvilága nem annyira a való világ tükre, nem az életé, hanem inkább a képzeleté, az álmé. Ilyen értelemben célhoz ért, de nem Tahitit talált, hanem Tahitit költött, a kísérletezés ezer eszközével. Fölhasználja az indiai templomok szobrainak rajzától kezdve az egyiptomi művészet mozdulat-szkémáin és a keresztény művészet elemein át egészen Pierre Paul Prud'honig vagy Puvis de Chavannes-ig mindazt, amire ennek az álmvilágnak a megteremtéséhez szüksége volt. Röviden: Gauguin esetében éppen az élethez, a realitáshoz kötődő szálak gyengék. Bartók esete sokkal pozitívabb ilyen szempontból. Ha az élet és alkotás kettős képletében nézzük a modern művészet képviselőit, találóbb példákat is találhatunk /Van Gogh, Renoir/.

?

??